

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Statuta prouincialia et synodalia ecclesie Colonie[n]sis (Köln)

Colonie, 29. IX. 1492

Jncipiu[n]t capitula seu rubrice statutoru[m] ecclesie Colon[iensis] editor a bone memorie d[omi]no Engilberto archiep[iscop]o Colon[iensis]. que facta sunt prouincialia p[er] d[omi]n[u]m Henricum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30901

Statuta Engilberti v.

one decanos et capitula nihilominus
admonere ut tales pro canonicis vel
prebendarijs nō admittant.

De emunitatibus et muris ecclesiarum

Item q̄ oēs ecclesie collegiate
emunitates suas muro circūda-
tas, et clausuras portarū bñ mur-
nitas habeant. firmissime precipimus et
mandamus. **¶** Nec itaq̄ nre visitatio-
nis precepta canonica et statuta, ita a nos-
tris edita precipimus inuolabiliter obser-
uari, et vñūq̄q̄ collegiū ea in scripto
ad sue exemplar et regimē vite recipi-
at, et recepta penes se in p̄petua comē-
rande memorie teneat diligenter. Nec
itaq̄ ad p̄ns statum saluo nobis, q̄
alia si qua adhuc occurrerint opus ha-
beria reformationis aut correctionis
remedio, siue de canonicis aut monachis
sue etiā plebanis existāt, ea statnamus
ut inde put expedies fuerit loco et tē-
pore ordinemus. **¶** Pronūciatū et datum
Coloniē Quarto idus Martij: Anno
dñi millesimo ducentesimo sexagesimo.

Incipiūt capitula

seu rubrice statutorū ecclesie Coloniē edi-
tor a bone memorie dño Engilberto ar-
chiepo Coloniē, que facta sunt prouincia
lia p̄ dñm Henricum archiep̄m.

¶ Primo cōtra eos qui manus in
clericos vel p̄sonas ecclesiasti-
cas iniiciant temere violentas

Item contra incendiarios et effracto-
res bonorū ecclesiarum et monasteriorū.

Item contra violatores emunitatū et
potum ecclesiarū.

Item cōtra raptos et inuafores bonorū
ecclesiarū et ecclesiasticarū p̄sonarū

Item contra detentores seu subtrato-
res decimarū

Item p̄ nobiles in expeditiōibus damna
p̄sonis ecclesiasticis, in curtib⁹ inferētes

Item cōtra illos q̄ se de bonis clericorū
siue in vita siue in morte introuertunt

Item ut bona clericorum transeant sine
theloneo libera et absoluta.

Item ne clerici vel religiosi trahātur ad
iudiciū seculare.

Item contra clericos qui p̄sonas ecclesi-
asticas ratione bonorū suorū vocāt ad
forum seculare.

Item ut similiter cōtra occupātes bona
ecclesiarū procedatur.

Item ut iudices ecclesiastici laicis cōtra
clericos causam habentib⁹ faciāt iustu-
ciam expeditam.

Item contra impediētes et turbatores
celebrationes synodorū.

Item ut prelati iurisdictione sua libere
utantur in terminis eorū iurisdictioni
subiectis.

Item ut iudices ecclesiastici fraudē in
iudicijs suis nō committant

Item ne iudices ecclesiastici se de causis
ad forū seculare spectantib⁹ introuertāt

Item cōtra impediētes ecclesiasticorū
iudiciū iurisdictionē et executionem
sententiarum.

Item cōtra eos q̄ clericos nō sine violē-
ta manu inuictiōe capiūt et detinēt

Item p̄cessus cause contra eosdem

Item ne filij vel filie clericos captiuātū
et p̄ annū excoīcarorū ad ordines vel ad
bñficia admittātur. **¶** **Item** mitigatiōes
p̄ fratrib⁹ et sororib⁹ ac alijs p̄sonis sc̄e si
se voluerit infra annū canoīce expurgāe.

Item si clericū in alia diocesi capi vel in
ista captū ad aliā diocesim deduci p̄tigat

Item p̄ occasores et mutilatores clericorū.

Item p̄ eos q̄ minas intulerint p̄sonis ec-
clesiasticis de corpe vel de rebus

Item p̄ eos clericos q̄ sacrilegiū in cleri-
cos committere nō verentur.

Item p̄tra clericū qui occasione alicuius
questionis clericū aliquē captiuauerit.

Item contra clericos qui mutilāt vel
occidunt clericos.

Item de litigantibus super vna p̄bēda
in aliqua ecclesia diocef̄ colōn̄.

Item Ne aliquis clericus sacrilegis seu
excoicatis aut vsurarijs assistat vel eos
defendat.

Item ne clerici capellani nobiliū excōi-
catorū p̄ mensem cū ipis dñis suis per-
moneant.

Item contra eos qui sententiā excōicati-
onis dānabiliter vilpendūt.

Item Processus de eodē.

Item vt prelati et quilibz ecclesiastice
p̄sone ad obseruationē statutorū istorū
fideliter teneantur.

Item contra clericos in executionibus
sententiarū remissos et sentētiās ipsas
modo debito nō seruantes.

Item vt p̄cepto forefacto statim cessetur
a diuinis ne quis se possit p̄ crassā igno-
rantia excusare.

Item vt hec statuta ad p̄sonas ecclesiasti-
cas cuiuscūq; ordinis extendātur.

Item vt hec statuta ne aliquē latere pos-
sint taz in capitulis q̄ in alijs locis, ser-
p̄ius publicentur.

Item vt nomina sacrilegorū posita in re-
gistro sepius recitentur.

Incipiūt Statuta predicta.

Henricus dei gratia sancte Colo-
niens̄ ecclesie archiep̄s sacri im-
perij p̄ Italiā archicācellarius
sacro presentī prouinciali Concilio. Ad
p̄petuā rei memoriā, reipublice curam
gerētes illud affectātes quod in corde
gerimus, vt nostris subiectis pacē qui-
etes et trāquillū statū p̄paremus, ac nūc
nouorū editiōe nūc antiquorū extensio-
ne decretorū libertatē ac emunitatē ec-
clesiasticā cōseruemus, ac insurgentium
contra ipam conatus et appetitus noi-
xios etiā penarū additiōibus refrē-
mus. Sane iam dudū felicis recordati-
onis dñs Engilbertus Coloniens̄ ar-
chiep̄s n̄r̄ p̄decessor speculator quidus

et suorum subditorū defensor inclitus
ad manutenendā ac defendendā liber-
tatem et emunitatem et ecclesiarum et
ecclesiasticarum personarū, ac eorū qui
in sortē dñi sunt vocati, q̄ plura vltra
prouisiones tā iuris canonici q̄ ciuili-
statuta synodalia, nō taz salubria et vir-
talia q̄ necessaria pmulgauit, eaq; penarū
adictiōibus sicut extitit expediens,
vallauit prouide et cōsulte. Que de cō-
silio et cōsensu n̄ri Capli Colōn̄, ac ver-
nerabilū patrū dñorū Godofridi Schar-
burgenf̄, et Godofridi Dindens̄, ac pr-
curatorū venerabilū p̄im dñorū Adol-
phi Leodiens̄, et Lodouici Monasteri-
ens̄ Ecclesiarū ep̄orū n̄rorū suffraganeo-
rum, et procuratorū ecclesie Trarēctē-
ip̄a trarēctē, sede vacāte in p̄senti n̄ro
concilio prouinciali cōgregatorū Saluis
p̄dictorū suffraganeorū n̄rorū statuto sy-
nodalibus, si que h̄nt, eis et eorū eccle-
sijs et monasterijs, et p̄ijs locis, ecclesi-
asticis q̄ p̄sonis plenus p̄uidētibz, q̄b̄
p̄ p̄ntes p̄iudicare non intendim⁹, sed
ea in suo robore volumus p̄manere, nisi
auctoritate p̄ntiū duximus approbāda in-
nouāda et auctorizāda, ac ad totā n̄ram
p̄uincia vt vniformitas in ea inducat
in oībus suis modo, et forma, et tenoribus
extēdenda. Ip̄a q̄ ad totam n̄ram
p̄uincia extēdim⁹ p̄ p̄ntes. Decernē-
tes ea vt prouincialia statuta et decreta
amodo debere firmiter teneri, et obser-
uari. Quorū q̄dē statutorū tenor de ver-
bo ad x̄bū dinoscitur esse talis.

Engilberti

In noie dñi Amē. Engilbertus
dei gratia sancte Colōn̄, ecclesie
archiep̄s sacri imperij archicā-
cellarius. Quāuis ad manutenendā ac
defendendā ecclesiarū emunitatez et ad
cōseruandū ius et libertatē ecclesiarum
ip̄arū et ecclesiasticarū p̄sonarū, et eorū q̄
sortē dñi sunt vocati, plurima tā cano-